

Palláné Szénási Magdolna

A FIATALOK KÉPZÉSÉNEK PROFESSZIONALIZÁLÓDÁSA

(Andrea Óhidy: Professionalität in der Jugendbildungsarbeit Herstellung: Books on Demand GmbH

Germany 2003. 175. p. ISBN 3-8330-1162-9)

Az 1973-ban született szerző városunk Tanítóképző Főiskolájának növendéke volt. Az értékközvetítő és képességfejlesztő csoportban vezető tanárai Fábiánné Kocsis Lenke és Zsolnai József voltak, ők oltották belé a pedagógia iránti elkötelezettséget. Óhidy Andrea tisztelettel és szeretettel emlékszik a főiskolán töltött éveire. Ott tanulta meg, hogy a pedagógusnak a kemény munka, az állandó önképzés útját kell járnia, ha színvonalas, korszerű eredményeket kíván elérni, vagyis azt, hogy minden egyes tanítványa optimálisan fejlődjön.

Andrea a főiskola elvégzése után Németországba került, pedagógusként több területen is tevékenykedett. Évekig dolgozott Münster és Telgte ifjúsági centrumaiban, jelenleg pedig a bielefeldi egyetemen oktat pedagógiát.

Tapasztalatait, tudását nemcsak a katedráról közvetíti, hanem kötetekbe foglalva ki is adja. Ezúttal „A fiatalok körében végzett fejlesztő munka professzionalitásáról” szóló könyvét szeretném bemutatni mindazoknak, akik a neveléssel, a fiatalokkal való foglalkozással valamilyen minőségben kapcsolatba kerülnek. Aligha vitatott, hogy ebben a kérdéskörben sokan vagyunk érintettek, így érdemes megszívlelnünk a nemzetközi szinten is jelentős tapasztalatokat szerzett szerzőnő logikus rendszerbe foglalt gondolatait, melyek alapos elméleti felkészültséget és elhivatott gyakorlati munkavégzést tükröznek. A 175 oldalas könyvben bemutatott konkrét állapotok a 2001-es Lorenz Süd városrész ifjúsági centrumát tárják eléink.

A könyv 1. fejezetében a kérdéskört érintő tudományos nézeteket, eredményeket, szakirodalmat mutatja be elsősorban elméleti megközelítésben. A következő fejezet a pedagógiai munka professzionalitásának kérdéseit boncolgatja. Történelmi keretbe foglalva részletezi a pedagógiai és más szakmák professzionalitásának jellegzetességeit és körvonalazza a szakma fejlődésének elképzelt és kívánatos útjait.

A 3. fejezet a fiatalok körében végzett fejlesztő célzatú munkát ábrázolja. Kitér a fiatalok szerepének meghatározására a modern német társadalomban, és a munka világában.

A következő fejezet írásaiból a német ifjúság nevelése folyamán végzett speciális eljárásokat és munkaformákat ismerhetjük meg. A mai gyakorlat sikereiben és kudarcokban bővelkedő részletes leírása mellől ezúttal sem hiányzik sem az elméleti, sem a történelmi áttekintés.

Az 5. fejezetből megtudhatjuk, mi jellemzi a fiatalok körében végzett professzionális képességfejlesztő munkát. A záró fejezet pedig az elvárásokat, a problémákat, és az ellentmondásokat taglalja, végezetül megfogalmazza a lehetséges továbblépés irányvonalait.

Minden fejezet végén rövid összefoglalás áll, a könyvet pedig bőséges szakirodalmi jegyzék zárja.

Ezek után kiemelnék a kötetből néhány, Magyarországon is figyelemre méltó gondolatot. A képzés válasz a társadalmi igényekre.

A fiatalok képzése formális intézményekben, és egyre nagyobb mértékben informális helyeken történik. Ezért elmondhatjuk, hogy a társadalom, a pedagógus és a fiatal egymással kölcsönhatásban állnak. A képzés területei kognitív, szociális és személyes jellegűek, az embernek valamennyire szüksége van az életben való személyes helytálláshoz, a nehézségek legyőzéséhez, a felelősségvállaláshoz, a különféle helyzetek megértéséhez, megkonstruálásához és az alkalmazkodáshoz.

A fiatalok szervezett nevelése családokban, iskolákban és különböző ifjúsági centrumokban folyik. Az elvárásokat a társadalom, a fiatalok és a pedagógusok szemszögéből egyaránt figyelembe kell venni, és össze kell hangolni. A fiatalokkal foglalkozó intézményeknek az a célkitűzése, hogy hozzájáruljanak az egyén társadalomba való beilleszkedéséhez. A z iskolák elsősorban az oktatásra, a tárgyi tudás közvetítésére koncentrálnak, olyan társadalmi problémákkal, mint pl. a drogfogyasztás, vagy a kriminalitás nem tudnak megbirkózni. A pedagógusok szerepük szerint kontrollálnak, szelektálnak, szankcionálnak és tanácsokat adnak. A szakma segítő jellegű, ebben hasonlít a gyógyításra és a lélekgyógyászatra. Az embernek önmagához való viszonyában állandóan terápiára van szüksége. Így a pedagógusok tudást, normát és terápiát kell hogy közvetítsenek tanítványaik felé.

A pedagógus munka eredményessége nemcsak a pedagógustól függ, sokféle külső tényező hat, és maga a tanuló is alkotó részese a folyamatnak. A családok nevelő ereje közismert okok miatt sokat veszített jelentőségéből. A generációk egyre kevésbé értik meg egymást, a kortárs csoportok ható ereje ezzel szemben felerősödött. A társadalom, a világ gyorsan változik, az átmenet, az alkalmazkodás mindig bizonytalansággal, feszültséggel jár. Az individualizáció, a pluralizmus, az információ, a tudás azok a kulcsszavak, amelyek leginkább jellemzik a modern német társadalmat. A munka és a szabad idő teljesen szétválik, domináns tevékenység a szórakozás, a fogyasztás. Magas az életszínvonal, nagy a mobilitás, óriásiak a lehetőségek, ugyanakkor új típusú feszültségek, szakadékok, hierarchiák, újfajta életstílusok keletkeznek. A társadalom egyfelől fiatalság mániás, igényli a fiatalok mobilitását, kreativitását, vitalitását, flexibilitását, szépségét, erejét, másfelől a felnőttek gyakran féltékenyen őrzik nehezen megszerzett pozícióikat éppen a fiatalokkal szemben.

A pedagógusoknak tudniuk kell, hogy a fiatal embernek teste, lelke, gondolkodó

képessége és érzései vannak, amelyeket gondozni, ápolni kell. Az ezekre vonatkozó tudást a pedagógusoknak nemcsak a pedagógia szakterületéről, hanem a pszichológia, a biológia, a szociológia és más humán tudományterületek kutatásai-ból kell összegyűjteniük.

A fiatalokra jellemző a fogyasztói, az elváró, a provokatív, az unatkozó, a rendetlen, a rivalizáló, rizikóvállaló és agresszív magatartás. Az alkalmazkodást az is nehezíti, hogy a posztmodern társadalomban az erős individuális jegyekkel rendelkező fiatalok aligha toleránsak. A PISA-tanulmány zárógondolata szerint pedig nem kallódhat el egyetlen ember sem, mindenkinek joga van az élete végéig tartó képzésre, valamint az esélyegyenlőség képzéssel történő támogatására.

Németországban a gyermek- és ifjúsági törvény biztosítja azt a jogi keretet, amely lehetővé teszi az iskolán kívüli szabadidős foglalkozást a fiatalok körében. A szervezők között találunk egyesületeket, klubokat, egyházakat, szervezeteket, amelyek szponzoraikkal egyetértésben határozzák meg célkitűzéseiket. Rendezvényeik így mindig profitorientáltak.

Az ifjúsági központok programját egy állandó alkalmazásban lévő szakképzett pedagógus team dolgozza ki a fiatalok érdeklődését és véleményét is figyelembe véve. Az alulról és a felülről jövő kezdeményezéseknek tehát egyaránt helyet biztosítanak. A későbbiekben kívánatos lenne a különböző fiatalokkal foglalkozó intézmények munkáját összehangolni. A központokban a pedagógusok a kulturális és nevelő munkán kívül szervezési, orvosi, felügyelői feladatokat is ellátnak, ismereteket, normákat közvetítenek. A foglalkozások ajánlata valóban sokszínű, vannak kulturális, hétköznapi, életviteli, politikai, művészeti, egészségügyi, természeti, technikai, szakmai témák, és napirendre kerülnek a társasági élet, a munka, a család és a pihenés kérdései. A témák feldolgozása különböző színvonalon, sokféle technikával és módszerrel, és változó időtartammal történik. A fiatalok érdeklődése is igen ingadozó. Előfordult például olyan helyzet, hogy egy nagy munkával elkészített filmet senki sem akart megnézni, vagy a főleg súlyosabb kérdésekhez (koszovói háború) egy rendezvény során senki nem nyilvánított véleményt. A pedagógusnak ilyen esetben nem szabad a fiatalokra nyomást gyakorolni, szerepköre a tanácsadói, rendfenntartói, vitaébresztő szintig terjed. Az a cél ugyanis, hogy a fiatalok maguk találják meg azokat a pontokat, amelyek fogódzót, támpontot, orientációt jelenthetnek életükben. Az itt folyó munka itt és most jellegű, korrekciós, aktuális és szolidáris. Az ifjúsági központok feladatrendszere nagy tudást, empátiát, alkalmazkodóképességet követel a pedagógusoktól, amelyet nem lehet a hétköznapiokból megtanulni, ehhez kell a professzionális képzés és állandó továbbképzés. A pedagógusok naplót vezetnek tapasztalataikról, amelyeket havonta egyszer a többi társukkal megbeszélnek.

S most lássuk, milyen is egy ifjúsági központ? Egy ifjúsági központ magja a nagyterem, ahol pultok, polcok, asztalok és heverők képezik a berendezést. A további

helyiségekben fa-és fémmegmunkáló műhelyek, sportszobák (asztalitenisz, úszás, csocsó, foci és röplabda lehetőségekkel), computer termék, játéktermek, kártyaszobák, táncszobák, zenetermek vannak, ahol nemcsak hallgatni lehet a zenét, hanem alkotni is, s ehhez ütős hangszerek állnak rendelkezésre. Az udvaron tűzgyújtásra, tábortűzre alkalmas teret alakítottak ki. Meghatározott időközönként, általában hetente egyszer van filmvetítés és disco.

A nyitva tartás hétköznapokon délután 3-tól este 8-ig tart, bárki bemehet, nincs semmilyen korlátozás, nincs sem etnikai, sem felekezeti megkülönböztetés, nincs sem tagsági, sem belépődíj, és az egész teljesen mentes bármiféle a kötelezettségtől, tehát igen demokratikus.

A németek véleménye szerint az iskolán kívüli szabadidős kínálat még gyermekcipőben jár. Igaz, hogy szinte minden városban és faluban vannak már szabadidős központok, és egyéb helyek is, ahová a fiatalok szívesen járnak, a tartalom megformálása és a szervezés tekintetében még bőven van tennivaló.

A könyv szerzője reméli, hogy írása lehetőleg széles olvasóközönseget szólít majd meg, akik hozzáteszik építő véleményüket.

Azt gondolom, mi magyarok is sokat tanulhatunk egy tehetséges honfitársunk németországi tapasztalataiból.

Sebők Balázs

JÁSZAPÁTI KÉPEKBEN

Igazi nézegethető képeskönyvet, tulajdonképpen 60–150 éves fényképekből összeállított fotóalbumot vehet most kezébe a Jászság iránt érdeklődő olvasó. A Jászapátiak Baráti Egyesületének gondozásában kiadott kötet Jászapáti településének hétköznapijait mutatja be az 1850-es évektől az 1950-es évekig. A könyv képanyaga szinte kizárólag fényképekből áll, a legelső, Jászapátiról/Jászapátin készült fényképek készítésétől számított közel száz esztendő elevenedik meg a könyv oldalain. Készítői példát mutatnak a többi jász településnek is, hogyan lehet viszonylag egyszerűen – bár komoly gyűjtő munkával – és közérthetően megjeleníteni kedves kisvárosuk történetének egy évszázadát.

„Egy kép többet mond, mint ezer szó” – hangzik az ősi kínai mondás: ezt vallják a kötet szerzői is, akik tíz tematikus blokkba csoportosították a Jászapátiról fennmaradt és összegyűjtött fotókat. Ezekben bepillantást nyerhetünk a mezőgazdaság életébe, az oktatásba, a sportba, a hitéletbe, láthatunk szép számmal családi fotókat, megismerhetjük a korabeli tisztviselőket és közalkalmazottakat, a város épületeit, művelődését, lakóinak kötődését a katonáskodáshoz. A gyűjtőmunkát még sok évvel ezelőtt kezdte el a város könyvtárának két dolgozója, Gulyás Piroska és Szikszai Mária. Ezek a fotók a Városi Könyvtár helytörténeti gyűjteményében kaptak helyet, és ezek a képek adtak ötletet egy szélesebb körű gyűjtésnek, amely során mindenkit mozgósítani próbáltak, akinek csak maradt régi fotója Jászapátiról – éljen a tulajdonos helyben, Magyarország bármely településén, vagy akár külföldön. Így állt össze a képanyag, amelyet immár kötetbe lehetett szerkeszteni.

Egy letűnt kor elevenedik meg a könyvben a fotók segítségével, amely a fiatalabbak számára ismeretlensége miatt lehet érdekes, míg a településhez valamilyen szállal kötődő idősebb generációnak a legnagyobb élményt talán az nyújthatja, amikor ismerős arcokat, neveket, életképeket, utcarészleteket fedez fel/lát viszont az ódon fényképeken. Igen, letűnt korról beszélhetünk, hiszen a régi agrár-jellegű jász település immár a múlté: a II. világháborút követő társadalom- és gazdaságátalakítás egyszer és mindenkorra eltűntette ezt a korszakot. Hol vannak már a fotókon látható barázdás arcú, kackiás bajszú gazdaemberek, hol a sorozás után poharazgató, vagy a katonai szolgálatukat büszkén letöltő legények? Hol vannak már azok a derekas munkák – aratás, cséplés – során összefogó nagycsaládok, hol az egész település közösségét összefogó hitélet? Olyan, már rég eltűnt foglalkozások és személyek is megjelennek a fotók között, mint a lovas mezőrendőr, a lovon járórozó, kakastollas kalpagú csendőrpár, a négyökrös fogattal szántó parasztgazda, vagy a teknőfaragó